

- 1) дозволяє визначити результати діяльності підприємства;
- 2) порівняти ці результати з поставленою метою;
- 3) виявити причини «поразок» у випадку відхилення фактичних результатів від запланованих та знайти способи усунення «вузьких місць».

Список використаних джерел

1. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / Карминский А.М., Оленев Н.И., Примаков А.Г. -Москва: Финансы и статистика, 2005. – 324 с.
2. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Под ред. Данилочкиной Н.Г. - Москва: ЮНИТИ, 2003. – 145 с.
3. Сухарева Л.А., Петренко С.Н. Контроллинг - основа управления бизнесом. - К.: Эльга, Ника-Центр, 2002.

УДК 657.47:631.11

І.А. КУЗЬМИЧ, *магістр з обліку і аудиту,
Луцький національний технічний університет*

ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Облік на сільськогосподарських підприємствах на відміну від інших виробництв, має певні особливості, які в першу чергу пов'язані із технологією вирощування біологічних активів та продукції рослинництва і тваринництва, що є основою саме даної галузі народного господарства і впливають на його методику і організацію.

Галузева специфіка визначає структуру і зміст статей витрат. В межах одного господарства займаються виробництвом різноманітних видів сільськогосподарської продукції, управлінський облік яких має свої особливості.

Першочергова відмінність процесу виробництва сільськогосподарської продукції полягає у використанні землі, як основного засобу виробництва. При відповідному використанні вона не тіль-

ки не виснажується, але й набуває нових властивостей, підвищує свою віддачу як виробнича сила.

Виробничий процес в сільському господарстві пов'язаний із застосуванням робочої сили та техніки. Ефективність їх використання залежить в першу чергу від природних факторів, так як роботи, як правило, виконуються на відкритому повітрі. Тому, саме погода впливає на обсяги виробництва продукції, полегшує чи ускладнює виконувани роботи. Це, у свою чергу, призводить до зміни технології виробництва за нормами витрат, часом, і в подальшому впливає на планування обсягів виробництва та реалізації продукції.

Отже, в сільському господарстві діє правило, що при однакових витратах вихід продукції стає різним і він не прямо залежить від витрат на її виробництво, що відповідно, змінює собівартість і ціну продукції [3].

Разом з тим, процес виробництва в сільському господарстві переплітається з природнім процесом відтворення, адже окрім продукції господарства займаються вирощуванням біологічних активів – рослин та тварин.

Сезонність сільськогосподарського виробництва зумовлює нерівномірне використання технічних засобів та робочої сили протягом календарного року. Так, витрати періодично накопичуються на рахунках обліку протягом року, а розподіл їх на об'єкти обліку та розрахунок фактичної собівартості біологічних активів і продукції здійснюється наприкінці звітного періоду (року).

Тривалість виробничих циклів, що залежать від періоду трансформації біологічних активів, визначає необхідність розмежування витрат за виробничими періодами, які не збігаються з календарним періодом.

Особливості сільськогосподарського виробництва визначають класифікацію витрат, методи обліку і калькулювання собівартості продукції, період розрахунку калькуляцій, елементи і методи аналізу, планування та контролю, і тим самим, впливають на методику і організацію поточного та стратегічного управлінського обліку витрат в аграрній сфері [9].

Сільське господарство є однією з основних галузей народного господарства, яка забезпечує населення основними продуктами харчування – молоко, м'ясо, яйця, цукор, різними видами зернових тощо. При цьому, умови та ціни реалізації на сільськогосподарську продукцію частково регулюються державними органами, які не завжди виправдовують себе порівняно з понесеними витратами. Тому, інформація управлінського обліку витрат ще в процесі виробництва продукції рослинництва і тваринництва повинна враховувати та передбачати можливі з боку держави зміни щодо дій та положень нормативно-законодавчих актів, які впливатимуть на фактичні результати роботи підприємства.

У той же час, технологічні особливості виробництва в сільському господарстві вимагають разом із застосуванням типових форм первинних і зведених документів застосування спеціальних, для належного заповнення яких необхідні відповідне інформаційне забезпечення та кваліфіковані спеціалісти на всіх рівнях підприємства.

Отже, особливості сільськогосподарського виробництва потребують адекватного відображення в управлінському обліку і звітності з врахуванням відповідних положень нормативно-методичної бази для належного інформаційного забезпечення керівників з метою прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве / Д.М. Фесенко, М.Я. Штейнман, И.В. Атрощенко: Учеб. пособие. – К.: Вища шк. Головное изд-во, 1987. – 360 с.
2. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве с основами учета других отраслей народного хозяйства: Учебник для студентов вузов / П.П. Немчинов, Ю.Я. Литвин, В. Г. Линник и др. – 2-изд., перераб и доп. – М.: Статистика, 1978. – 439 с.
3. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності .050106 “Облік і аудит”. За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця та к.е.н., доц. М.М. Коцупатрого. – Житомир: ПП "Ру-та", 2003. – 512 с.

4. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК (посібник по застосуванню нормативних документів) / За ред. П.Т. Саблука – К.: ІАЕ, 2001. – 480 с.
5. Гарасим П.М., Давидович І.Є., Хомин П.Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): [монографія]. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 270 с.
6. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ВД “Професіонал”, 2005. – 896 с.
7. Пизенгольц М.З., Варвара Т.П. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве. – Ч. 2. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1987. – 512 с.
8. Садовська І.Б. Організація управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах: теорія і практика: [монографія] / І.Б. Садовська, Н.В. Тлущкевич.– Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2008. – 352 с.
9. Садовська І.Б. Організація управлінського обліку і контролю вирощування зернових культур: [монографія] / І.Б.Садовська, І.І.Сардачук, Н.В.Тлущкевич, І.В. Жураковська. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 382 с.
10. Яцишин І.М. Управлінський облік і аналіз у галузі рослинництва. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. - 74 с.

УДК 657.1

О.П. ЛЕВЧЕНКО, *к. е. н., доцент,*
кафедра обліку і аудиту
Таврійський державний агротехнологічний університет

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Будь який процес у філософському розумінні передбачає послідовність змін у явищах та подіях. У технологічному процесі предмети праці перетворюються на готовий продукт.

Облік також можна розглядати як технологічний процес, де з вхідних даних у результаті обробки та переробки дістають ви-